«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН, доктор с.-г. наук, професор
_____ О.М. ЦЕРЕНЮК
«27» березня 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Маслова Віктора Івановича

на тему: **«Удосконалення елементів технології виробництва свинини шляхом інновацій систем годівлі, утримання тварин й утилізації їх продуктів життєдіяльності в умовах промислового комплексу»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Витяг з протоколу № 1 розширеного засідання лабораторії інноваційних технологій та експериментальних тваринницьких об'єктів, генетики, екологічної безпеки в тваринництві, розведення і селекції свиней, наукових досліджень з питань інтелектуальної власності та маркетингу інновацій Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН від «28» березня 2025 року.

ПРИСУТНІ: Почерняєв К.Ф. д. с.-г. н., ст. н. сп., головуючий на засіданні; Церенюк О. М., д. с.-г. н., професор; Рибалко В. П. д. с.-г. н., професор; Іванов В. О. д. с.-г. н., професор; Войтенко С.Л., д. с.-г. н., професор; Шабля В. О., д. с.-г. н., професор; Онищенко А. О. канд. с.-г. н., ст. н. сп.; Зінов'єв С. Г., канд. с.-г. н., ст. н. сп.; Вовк В. О., канд. с.-г. н.; Саєнко А. М. канд. с.-г. н., ст. дослідник; Корінний С. М., канд. с.-г. н., ст. н. сп.; Акімов О. В. канд. с.-г. н., ст. н. сп.; Манюненко С. А. канд. с.-г. н., ст. н. сп.; Нечмілов В.І., канд. с.-г. н., Фаустова Р.В., канд. с.-г. н., Конкс Т.М., вчений секретар; Коробка А.В., канд. с.-г. н.; Балацький В.М., д. с.-г. н., професор; Курман А.Ф., канд. біол. н., доцент; Дубінін Д.С., доктор філософії; Кунець В.В., канд. істор. н., ст. н. сп.; Портяник С.В., канд с.-г. н., доцент; Маслов В.І., здобувач вищої освіти.

Всього присутніх 23 чол.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертаційної роботи Маслова Віктора Івановича на тему: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини і утилізації продуктів життєдіяльності свиней на промисловому свинокомплексі», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії, галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 204 « Технологія виробництва і

переробки продукції тваринництва».

Науковий керівник: доктор сільськогосподарських наук, професор **Іванов Володимир Олександрович.**

Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту свинарства і АПВ НААН (протокол № 8 від 26 жовтня 2021 року).

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Маслова В.І. про основні положення дисертаційної роботи на тему: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини і утилізації продуктів життєдіяльності свиней на промисловому свинокомплексі».

У своїй доповіді Маслов В.І. обґрунтував актуальність роботи, наукову новизну та практичну значимість досліджуваної теми, визначив мету і завдання дослідження, виділив основні теоретичні та практичні положення, які виносяться на захист, подав важливі результати дослідження та сформулював основні висновки і рекомендації виробництву.

Актуальність теми дисертації. Успішне постійне виробництво свинини на промислових комплексах, перш за все, залежить від міцної кормової бази, створення належних умов утримання й годівлі. Основним джерелом забруднення повітря шкідливими газами є гноївка, що локалізується в підлогових гнойових ваннах. Це стосується перш за все загазованості і бактеріальної забрудненості повітря, які негативно впливають на продуктивність тварин та здоров'я обслуговуючого персоналу. Застосування витяжної і підпідлогової вентиляції не гарантує повне виділення шкідливих газів за межі приміщення та не убезпечує їх негативний вплив на організм свиней. В результаті виникає соціальна напруга у близько розташованих населених пунктів внаслідок забруднення підземних вод, та наземних водоймищ та психологічного і фізичного впливу неприємного запаху на організм людей, що населяють екологічно непривабливу територію. Досить актуальним питанням промислового виробництва є повторне застосування (рецикліг) продуктів життєдіяльності свиней. В основному, це досягається шляхом використання виділення гумінових речовин, що входять до складу вермигумусу та введення їх у раціони свиней. Тому розробка нових способів отримання цих БАР та дослідження їх ефективності в годівлі свиней також набуває практичної значимості. В цьому зв'язку, досить актуальним та перспективним напрямком в підвищенні продуктивності тварин є впровадження інноваційних рішень у технологію промислового свинокомплексів із застосуванням рециклінгу та створення екоферм з елементами органічного свинарства для отримання свинини підвищеної харчової якості.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами установи. Дисертаційна робота була складовою частиною науково-дослідних робіт Інституту свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України: 30.01.02.01.Ф. «Дослідити зв'язок ефективності глибокої утилізації продуктів

життєдіяльності свиней на промислових комплексах із особливостями системи утримання, гноєвидалення і мікроклімату, 0121U109841»; 30.01.03.01.П. «Розробити систему диверсифікації вермитехнологій для отримання кормів і свинини в умовах агроекологічного виробництва, 0121U109845».

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Здобувачем самостійно здійснено пошук і аналіз літературних джерел за темою дисертації, розроблено технологічне обладнання, схеми і методики досліджень, виконано увесь обсяг наукових і експериментальних досліджень, статистичну обробку результатів досліджень, аналіз і узагальнення результатів досліджень, формулювання висновків та пропозицій виробництву здійснено за методичною допомогою наукового керівника. Особистий внесок у роботах, опублікованих у співавторстві, визначено у списку опублікованих праць.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, що захищаються. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Наукові положення, висновки і рекомендації виробництву, що викладені у дисертаційній роботі, підтверджуються відповідним методичним рівнем постановки дослідів та дотриманням сучасних наукових вимог щодо їх проведення. Обробка результатів експериментальних досліджень здійснювалася з використанням методів статистичного аналізу за допомогою сучасних пакетів прикладних програм Microsoft Excel. Узагальнення і висновки відповідають змісту дисертації, практичні рекомендації науково обґрунтовані і витікають із результатів проведених досліджень.

Наукова новизна основних результатів досліджень. У результаті проведених досліджень вперше розроблено інноваційні технологічні рішення з виробництва комбікормів та визначено їх ефективність при вирощуванні свиней. Розроблено нова система утилізації гноївки на всіх етапах гноєвидалення: гнойових ваннах, гноєзбірниках, сепараторній станції, танках за рахунок застосування відходів спиртового виробництва та мікробіологічних препаратів, які зменшують запахи у виробничих приміщеннях комплексу та убезпечують надходження в них шкідливих газів, розроблено технологічну схему утилізації гною з одержанням вермигумусу. Вперше продукти рециклінгу застосовані в якості кормової добавки для підвищення продуктивності свиней та сприяють диверсифікації виробничої діяльності. Вперше на основі інноваційних рішень запропоновано розроблений проект промислової міні екоферми потужністю 1000 голів в рік з елементами органічного свинарства. для виробництва свинини підвищеної харчової якості.

Практична цінність результатів досліджень та їх впровадження. Отримані результати досліджень сприяють забезпеченню ефективнішого виробництва комбікормів, покращення екологічного стану свинарських

приміщень та довкілля, підвищенню продуктивності свиней і екологічної безпеки на свинокомплексах і свинофермах. Впровадження нової система автоматизації управління комбікормовим заводом і програмного забезпечення та проведеної реконструкція і модернізація дало можливість підвищити технологічний рівень виробництва комбікормів. В результаті витрати на виробництво кормів зменшилися на 6,43%, а вартість готових комбікормів знизилася на 25-35 %. Завдяки проведеної реконструкції і модернізації на свинокомплексі покращилися показники виробництва: поголів'я виросло на 4,32%, валове виробництво – на 7,11%, середньодобовий приріст поголів'я – на 5,61%, виробництво продукції на середньорічну свиноматку збільшилося на – 7,11%, собівартість 1 голови приплоду зменшилася на 3,56%, а витрати на виробництво кормів зменшилися на 6,43%. Збагачення раціону молодняку свиней вермигумусом і біологічно активною добавкою сприяло покращенню відгодівельних (на 3,73 і 5,53%) і м'ясних якостей на 2,8-7,5%). Результати досліджень впроваджено на ТОВ «Агропрайм Холдинг» Одеської області та науково-виробничої лабораторії Інституту свинарства і АПВ НААН.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертаційної роботи викладено у 12 наукових працях, з яких 5 статей у фахових виданнях України.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Іванов В. О., Онищенко А. О., Засуха Л. В., **Маслов В. І.,** Фоміченко М. О. Застосування великогабаритної упаковки типу «BIG-BAG» в якості біологічного реактора для виробництва компосту та вермипродукції. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки.* Херсон, 2022. Вип. 127. С. 213–218 https://doi.org/10.32851/2226-0099.2022.127.27 *(Здобувач зібрав, статистично опрацював результати досліджень і проаналізував дані, підготував статтю до друку).*

2. **Маслов В. І.,** Лимар В. О., Іванов В. О., Онищенко А. О. Розробка способів утилізації рідкого гною на свинокомплексі. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки.* Одеса, 2023. Вип. 132. С.315-320. https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.132.38, *(Здобувач зібрав, статистично опрацював результати досліджень, проаналізував дані, сформулював висновки і підготував статтю до друку).*

3. **Маслов В.І** Застосування вермигумусу у годівлі свиней. *Наукові доповіді НУБІП України.* 2023, Том 19, № 6. С.152-160. http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi6(106).2023.013

4. **Маслов В. І.,** Лимар В. О., Іванов В. О., Онищенко А. О. Утилізація гною на свинокомплексі за використання біодеструкторів різного походження. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва.* 2023. № 130. С. 158–166. https://doi.org/10.32900/2312-8402-2023-130-157-166 *(Здобувач здійснив статистичну обробку даних, проаналізував отримані результати і підготував статтю до друку).*

5. **Маслов В.,** Лимар В., Іванов В., Конкс Т. Технологія зберігання зерна та виробництво кормів на свинокомплексі ТОВ "Агропрайм холдинг". Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral. 2023, Issue 109. P. 37–46. ISSN 2707-1154 (Print) https://doi.org/10.37000/abbsl.2023.109.06 (*Здобувач здійснив статистичну обробку даних, проаналізував отримані результати і підготував статтю до друку).*

Тези наукових доповідей

6. **Маслов В. І.** Утилізація твердої фракції гною на гноєвих майданчиках шляхом використання вермитехнологій. Modern problems of science, education and society. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Kyiv, Ukraine. 2023. P. 23-28. URL: https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-problems-of-science-education-and-society-9-11-10-2023-kiyiv-ukrayina-arhiv/.

7. Маслов В. І. Приміщення для утримання свиноматок на солом'яній підстилці. Інтеграція наукового потенціалу України в галузі тваринництва в європейський простір : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених та спеціалістів (3 лист. 2023 р., м. Полтава, Україна). Полтава, 2023. С. 89–91. URL: https://www.svinarstvo.com/index.php/ua/library/materiali-konferentsij/665integratsiya-naukovogo-potentsialu-ukrajini-v-galuzi-tvarinnitstva-v-evropejskij-prostir

8. **Маслов В.І.** Спосіб виробництва органічної свинини. Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (7 груд. 2023 р., м. Полтава, Україна) Полтава, 2023. С. 177-178. URL: https://www.svinarstvo.com/index.php/ua/library/materiali-konferentsij/658-suchasnitendentsiji-rozvitku-galuzi-tvarinnitstva-svitovij-ta-natsionalnij-vimiri

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Іванов В. О., Онищенко А. О., Фоміченко М. О., Засуха Л. В., **Маслов В. І.**, Петулько П. В. Технології виробництва органічної свинини (оглядова). Свинарство і агропромислове виробництво : міжвід. темат. наук. зб. Полтава, 2023. Вип. 1(79). С. 54–67. https://doi.org/10.37143/2786-7730-2023-1(79)04 . (*Здобувач здійснив статистичну обробку даних, проаналізував отримані результати і підготував статтю до друку).*

10. Станок для утримання підсисних свиноматок з поросятами на глибокій підстилці / Іванов В. О., Церенюк О. М., Онищенко А. О., Конкс Т. М., **Маслов В. І.**, Петулько П. В.; Пат. № 153490, Україна: МПК A01K 1/035 (2006.01) заявник і власник Інститут свинарства і АПВ НААН. № u 2023 00308; заявл. 26.01.2023, опубл. 12.07.2023, Бюл. № 28. 4 с. (*Здобувач прийняв участь в розробці креслень станку для утримання свиноматок, підготував опис патенту на корисну модель).*

11. Спосіб утилізації рідкого гною від свиней / Іванов В. О., Онищенко А. О., Засуха Л. В., **Маслов В. І.,** Корінний С. М.; Пат. № 155463, Україна: МПК A01K 67/02 (2006.01), C05F 9/04(2006.01). заявник і власник Інститут свинарства і АПВ НААН. № u 2023 04728; заявл. 06.10.2023, опубл. 28.02.2024, Бюл. № 9. 4 с. *(Здобувач прийняв участь в розробці способу утилізації рідкого гною від свиней, підготував реферат та форму корисної моделі).*

12. Енергоощадна безвідходна системи виробництва органічної свинини / Іванов В.О, Почерняєв К., Онищенко А., **Маслов В.,** Лимар В. Пат. №156037 Україна: МПК A01K 1/02, A01K 5/02№ u 2023 04917. заявник і власник Інститут свинарства і АПВ НААН.; заявл. 18.10.2023; опубл. 01.05.2024. Бюл. №18. 3с. *(Здобувач прийняв участь в розробці системи виробництва рідкої свинини, підготував реферат та форму корисної моделі).*

Апробація основних результатів досліджень. Основні результати дисертаційної роботи доповідались на конференціях різного рівня:

VIII Міжнародна науково-практична конференція “Modern problems of science, education and society” (Київ, Україна, 2023), Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та спеціалістів «Інтеграція наукового потенціалу України в галузі тваринництва в європейський простір» (Полтава, Україна, 2023), Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні тенденції розвитку галузі тваринництва: світовий та національний виміри" (Полтава, Україна, 2023).

Здобувачу було задано 25 запитань, на які він надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор Іванов В.О. відзначив, що проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують В.І.Маслова як кваліфікованого фахівця й дослідника. Виконуючи індивідуальний навчальний план, Віктор Іванович продемонстрував високу працездатність, наполегливість у оволодінні відповідними компетентностями навчальних дисциплін, які вивчав. Здобувач володіє методологією наукового дослідження, має наукові знання, які допомогли йому виконати наукову складову освітньо-наукової програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» й підготувати дисертацію до захисту. Йому притаманне логічне мислення, вміння ставити завдання та пропонувати нестандартні шляхи їх вирішення, виділяти головні та вторинні аспекти. Маслов В.І. є сформованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, комунікаційними навичками, які дають змогу йому представляти результати своїх досліджень на наукових форумах різного рівня.

Рецензенти:

Саєнко А. М, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник, завідувач лабораторії генетики, який констатував, що здобувачем вперше розроблено інноваційні технологічні рішення з виробництва комбікормів та визначено їх ефективність при вирощуванні свиней. Розроблена нова система утилізації гноївки на всіх етапах гноєвидалення: гнойових ваннах, гноєзбірниках, сепараторній станції, танках за рахунок застосування відходів спиртового виробництва та мікробіологічних препаратів, які зменшують запахи у виробничих приміщеннях комплексу та убезпечують надходження в них шкідливих газів, розроблено технологічну схему утилізації гною з одержанням вермигумусу. Вперше продукти рециклінгу застосовані в якості кормової добавки для підвищення продуктивності свиней. Вперше на основі інноваційних рішень запропоновано розроблений проект промислової міні екоферми потужністю 1000 голів в рік з елементами органічного свинарства для виробництва свинини підвищеної харчової якості. На основі проведених досліджень виробництву запропоновано два патенти на корисну модель. Однак, позитивно оцінюючи роботу, слід вказати на ряд зауважень до тексту дисертації: необхідно редагувати рис. 3.24 і 3.25, на сторінках 24- 25 слід розтлумачити абревіатури підприємств і організацій, по тексту дисертації зустрічаються стилістичні помилки, не вірні скорочення термінів, огріхи комп'ютерного набору, невдалі вирази, висновок 4 потрібно конкретизувати. Рецензент зауважив, що матеріали дисертації Маслова В.І., крім елементів технології виробництв свинини на свинокомплексі, висвітлюють і сучасні інноваційні системи годівлі й утримання свиней, у зв'язку з чим доречним було б скоригувати тему дисертаційної роботи здобувача.

У цілому, рецензентом зазначено, що вказані зауваження не знижують наукового рівня дисертації, яка відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами) та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Войтенко С.Л., доктор сільськогосподарських наук, професор, відзначила, що дисертаційна робота має актуальність, високий ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків. Здобувач під час проведення наукових досліджень за темою дисертації використав багато наукових методів, які дали змогу вирішити поставлені завдання та зробити логічні висновки. Маслов В.І. провів багато досліджень вперше, які підтвердили новизну й практичну цінність дисертаційних досліджень. Водночас результати досліджень, зроблені висновки і пропозиції

виробництву охоплюють значно більший спектр завдань, ніж передбачено темою дисертаційної роботи, з урахуванням чого робота мало б більш привабливий вигляд за зміни теми, розширивши її назву словами щодо інновацій в годівлі і утриманні свиней. На основі аналізу дисертації рецензентом запропоновано дати їй позитивну оцінку, як такій, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами) та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор сільськогосподарських наук, професор, Церенюк О. М.; доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН Рибалко В.П.; доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Почерняєв К. Ф.; кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Онищенко А. О.; кандидати сільськогосподарських наук Акімов О. В., Нечмілов В.І.

Виступаючі позитивно оцінили результати дисертаційної роботи та її значення для науки і виробництва. Вони наголосили, що дисертаційна робота Маслова В.І. є закінченою науковою працею, яка виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Інституту свинарства і АПВ НААН і присвячена вирішенню актуальних питань, має наукове і практичне значення, відповідає вимогам наказу МОН № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами). При цьому присутні погодилися з пропозицією рецензентів щодо зміни теми дисертаційної роботи здобувача з поточної: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини і утилізації продуктів життєдіяльності свиней на промисловому свинокомплексі» на більш розширену: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини шляхом інновацій систем годівлі, утримання тварин й утилізації їх продуктів життєдіяльності в умовах промислового комплексу». Нову тему дисертаційної роботи затвердити вченою радою Інституту.

Було підтримано пропозицію рецензентів про рекомендацію дисертації Маслова Віктора Івановича для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

УХВАЛИЛИ: дисертація Маслова Віктора Івановича на тему: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини шляхом інновацій систем годівлі, утримання тварин й утилізації їх продуктів життєдіяльності в умовах промислового комплексу» є завершеною кваліфікованою науковою працею, в якій вирішене конкретне завдання у галузі свинарства, що має важливе значення для виробництва продукції в екологічних умовах довкілля. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами). З урахуванням наукових знань та професіоналізму здобувача Маслова Віктора Івановича дисертація на тему: «Удосконалення елементів технології виробництва свинини шляхом інновацій систем годівлі, утримання тварин й утилізації їх продуктів життєдіяльності в умовах промислового комплексу» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Рішення прийнято одностайно.

Голова засідання,
провідний науковий співробітник
лабораторії генетики
доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Почерняєв К.Ф.

Секретар засідання,
м.н.с. лабораторії інноваційних технологій
та експериментальних тваринницьких
об'єктів Пушкіна М.Л.